

“ผู้ไถ่” ฉบับรายงานสถานการณ์

เพื่อนำเสนอข่าวสารด้านสิทธิมนุษยชน สังคม ศาสนา และสิ่งแวดล้อม (สิงหาคม 2550)

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ยส.)

(เผยแพร่สำหรับสมาชิก)

เหตุผลที่ “ควรรับ” หรือ “ไม่ควรรับ” ร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับลงประชามติ

วันอาทิตย์ที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2550 ที่จะมาถึงนี้ เป็นวันที่คนไทยจะได้ใช้สิทธิของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอีกครั้งหนึ่ง นั่นคือการใช้สิทธิออกเสียงลงประชามติว่าจะรับหรือไม่รับร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นสิทธิทางการเมืองรูปแบบใหม่ที่ประชาชนคนไทยยังไม่คุ้นเคยกันมาก่อน โดยสิทธินี้เกิดขึ้นเนื่องจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2549 มาตรา 29 ที่กำหนดให้ประชาชนไทยร่วมกันออกเสียงประชามติรับหรือไม่รับร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อกำหนดทิศทางอนาคตของประเทศไทย แต่ในขณะนี้พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ยังสับสนไม่รู้ว่าควรรับร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ดีหรือไม่ จากการที่มีการนำเสนอข้อมูลให้เห็นในด้านดีจากบรรดาคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ และผู้สนับสนุนต่างๆ ว่าร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้เพิ่มสิทธิเสรีภาพให้กับประชาชนมากขึ้น แต่ขณะเดียวกันก็มีข้อมูลจากฝ่ายที่คัดค้านอีกหลายกลุ่มว่าร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีข้อบกพร่องหลายประการ ทั้งเรื่องที่มา กระบวนการจัดทำ และเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญ ทั้งจากกลุ่มนักวิชาการ, NGOs และจากกลุ่มการเมืองบางกลุ่ม

“ผู้ไถ่” ฉบับรายงานสถานการณ์ฉบับนี้ จึงขอนำเสนอข้อมูลทั้งข้อดี ข้อด้อย และเหตุผลที่ควรรับหรือไม่ควรรับร่างรัฐธรรมนูญฉบับปี 2550 ทั้งจากฝ่ายที่สนับสนุนและฝ่ายที่คัดค้าน เพื่อประกอบการตัดสินใจของผู้อ่าน

**ข้อดีและเหตุผลที่ควรรับร่างรัฐธรรมนูญ
จากทัศนะของคณะกรรมการร่าง
รัฐธรรมนูญ และกลุ่มผู้สนับสนุน**

แนวคิดของฝ่ายสนับสนุนร่างรัฐธรรมนูญปี 2550 ได้ให้ความสำคัญในการพิจารณาเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญมากกว่าเรื่องที่มาหรือกระบวนการสรรหาผู้ร่างฯ เนื่องจาก

เห็นว่า อย่างไรก็ตามรัฐประหารก็ได้เกิดขึ้นแล้ว และไม่มีทางที่จะย้อนหลังกลับไปได้ จึงเห็นว่าเพื่อให้บ้านเมืองเดินหน้าต่อไป การรับร่างรัฐธรรมนูญจะเป็นหนทางที่ดีกว่า ต่อการแก้ปัญหาของบ้านเมืองในขณะนี้ อีกทั้งเห็นว่าไม่มีรัฐธรรมนูญฉบับใดที่จะสามารถเขียนถูกใจทุกคนได้ทุกมาตรา แต่ต้องดูองค์รวมว่าประเทศไทยจะเดินหน้าต่อไปอย่างไร โดยได้

ยกจุดเด่นและเหตุผลที่ควรรับร่างรัฐธรรมนูญปี 2550 หลายประการ ดังนี้

1. ในกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญปี 2550 **มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นกว้างขวางกว่ารัฐธรรมนูญปี 2540** โดยมี **กรรมวิธีการประจำจังหวัด** ทุกจังหวัดกระจายออกไปรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนทุกอำเภอทั่วประเทศ อีกทั้งบรรดา **คณะกรรมการยกร่างฯ และคณะสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ ไม่มีผลประโยชน์ทางการเมือง** และไม่ได้ทำตามอำเภอใจหรือตามคำสั่งการของใคร

2. ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ **ร่างโดยใช้รัฐธรรมนูญปี 2540 เป็นฐาน** โดยได้คงสิ่งที่เป็นประโยชน์ไว้และต่อยอดทำให้ดีขึ้น เช่น การเพิ่มสิทธิเสรีภาพของประชาชนให้มากขึ้น และแก้ไขปรับปรุงในส่วนที่เป็นข้อด้อย เช่น รัฐธรรมนูญปี 2540 ออกแบบให้รัฐบาลมีความเข้มแข็งมาก จนกระทั่งฝ่าย นิติบัญญัติไม่สามารถตรวจสอบได้ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ จึงพยายามแก้ไขโดยลดอำนาจฝ่ายบริหาร เพิ่มอำนาจการตรวจสอบให้ฝ่ายนิติบัญญัติ และเพิ่มอำนาจประชาชนมากขึ้น

3. ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้เอาจุดอ่อนของรัฐธรรมนูญปี 2540 มาแก้ไข เช่น ตัดถ้อยคำว่า “ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ” ออกไป ซึ่งหมายถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่ร่างรัฐธรรมนูญปี 2550 ได้รับรองและคุ้มครองไว้มีผลทันที แม้จะยังไม่มีความหมายถูกออกมาก็ตาม ทำให้ประชาชน

สามารถฟ้องศาลรัฐธรรมนูญได้โดยตรงเป็นครั้งแรก ถ้าเห็นว่ามีโครงการที่ส่งผลกระทบต่อประชาชน เช่น ถ้าจะมีโครงการสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินที่ อ.เวียงแหง ประชาชนก็สามารถฟ้องศาลได้เอง ในส่วนที่**ต้องออกกฎหมายลูกก็มีข้อกำหนดให้ต้องออกภายในหนึ่งปี** หรือถ้าจะใช้สิทธิแต่ไม่รู้ว่าสิทธินั้นหมายความว่าอย่างไรก็ขอให้ศาลวินิจฉัยได้

4. **สิทธิเสรีภาพและกระบวนการคุ้มครอง** รวมทั้งการบังคับให้เกิดสิทธิเสรีภาพร่างรัฐธรรมนูญปี 2550 มีข้อดีมากกว่ารัฐธรรมนูญปี 2540 หลายประการ เช่น สิทธิของคนพิการ สิทธิของผู้ไร้ที่อยู่อาศัย การให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้ง่าย สะดวก รวดเร็วและทั่วถึง ถ้าเป็นเด็กเยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการให้ได้รับการคุ้มครองในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอย่างเหมาะสม ให้มีองค์กรคุ้มครองผู้บริโภคที่เป็นอิสระและมีงบประมาณอย่างเพียงพอ สิทธิของ ชุมชนได้รับการคุ้มครองมากขึ้น เช่น **ชุมชนมีสิทธิฟ้องหน่วยงานของรัฐได้** และ**โครงการใหญ่ๆ ของรัฐ** นอกจากจะประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมแล้ว **ต้องมีการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพของประชาชนด้วย**

5. ในร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ มีการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างหญิงและชายมากกว่าเดิม โดยกำหนดไว้ในบทบัญญัติต่างๆ เช่น ในการจัดทำบัญชีรายชื่อ

ของพรรคการเมืองในการเลือกตั้ง ส.ส. แบบ สัดส่วน ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ที่กำหนดให้ค้ำประกันถึงสัดส่วนที่เหมาะสม และความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงและชาย

6. ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ได้เขียน **แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐไว้อย่างละเอียดทุกด้าน** ทั้งเศรษฐกิจ การเมือง ต่างประเทศ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม **ซึ่งเป็นการกำกับการออกนโยบายของรัฐบาล** ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยรัฐบาลต้องระบุให้ชัดเจนในการแถลงนโยบายต่อรัฐสภาว่าจะดำเนินการใด เวลาใด อีกทั้งได้นำ**ฉบับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามา โดยบรรจุในแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ** ซึ่งถือว่าเป็นแนวทางที่มีความยั่งยืนกว่าระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมสุดโต่ง และเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่มีการกำหนดให้มีการคุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกรโดยส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรในรูปแบบของสภาเกษตรกร

7. **การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงของประชาชน** ตามร่างรัฐธรรมนูญปี 2550 ได้เพิ่มอำนาจทางการเมืองให้ประชาชนมากกว่าในรัฐธรรมนูญปี 2540 โดยลด**จำนวนการเข้าชื่อของประชาชนในการเสนอกฎหมายเหลือหนึ่งหมื่นคน** และการ

ถอดถอนนักการเมืองเหลือสองหมื่นคน และให้ประชาชนมีสิทธิลงประชามติในกิจการที่อาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติหรือประชาชนที่เป็นการผูกมัดให้รัฐบาลต้องดำเนินการด้วย และในการพิจารณากฎหมายที่**ประชาชนเสนอนั้นประชาชนสามารถส่งตัวแทนเข้าไปชี้แจงในสภาได้** และใน รัฐธรรมนูญยังกำหนดว่าอย่างน้อย 1 ใน 3 ของจำนวนกรรมาธิการจะต้องมาจากตัวแทนของประชาชนผู้เสนอกฎหมาย

8. ร่างรัฐธรรมนูญปี 2550 ไม่ได้กำหนดว่าผู้สมัคร ส.ส. ต้องจบปริญญาตรี **ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้คนดีที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ แต่ไม่มีวุฒิมัธยมศึกษาระดับปริญญาตรี มีโอกาสเป็นตัวแทนของประชาชนได้** สำหรับระบบการเลือกตั้งสมาชิก ส.ส. แบบแบ่งเขต กำหนดให้มีเขตที่ใหญ่ขึ้น โดยใช้จังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง ซึ่งจะทำให้การซื้อเสียงทำได้ยากขึ้นกว่าเดิม ในส่วนระบบการเลือกตั้ง ส.ส. แบบสัดส่วน ได้แบ่งเป็น 8 กลุ่ม จังหวัด โดย**ไม่มีเกณฑ์คะแนนเสียงขั้นต่ำที่พรรคการเมืองจะต้องได้รับจึงจะมี ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อได้** เพื่อป้องกันการผูกขาดโดยพรรคการเมืองใหญ่ ทำให้คะแนนเสียงของประชาชนแต่ละเสียงมีความหมาย และคะแนนเสียงจะไม่กระจุกตัวอยู่ที่จังหวัดที่มีประชากรมากๆ เช่น กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ ทำให้พรรคเล็กๆ ที่

ไม่ได้รับคะแนนเสียงมากนัก มีโอกาสมากขึ้นที่จะได้รับที่นั่งในสภาฯ ได้

9. ร่างรัฐธรรมนูญปี 2550 มีการ**เพิ่มเติมคุณสมบัติของ ส.ว.** มากขึ้น คือผู้ที่จะมาเป็น ส.ว. **ต้องไม่เป็นบุพการี คู่สมรส หรือบุตรของ ส.ส. ต้องไม่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองหรือพ้นจากตำแหน่งการเมืองมาแล้วอย่างน้อย 5 ปี** ซึ่งเป็นการยกระดับวุฒิสภาให้มีความเป็นสภาของผู้ทรงคุณวุฒิมากขึ้น สำหรับการเลือกตั้ง ส.ว. ที่กำหนดให้ มีจังหวัดละหนึ่งคน ไม่ว่าจะ มีประชากรเท่าใด นั้น มาจากแนวคิดที่ต้องการให้ ส.ว. เป็นตัวแทนของคนทั้งจังหวัด เพราะ ส.ว. ทำหน้าที่ในการกลั่นกรองกฎหมาย ส่วนการเป็นตัวแทนประชาชนที่คิดจากสัดส่วนประชากรก็มี ส.ส. อยู่แล้ว และการที่กำหนดให้ **ส.ว. อีกส่วนหนึ่งมาจากการสรรหา** ก็ด้วยเจตนารมณ์ที่ **อยากให้คนจากหลากหลายอาชีพและกลุ่มคนที่ด้อยโอกาสในสังคม** เช่น คนพิการ เกษตรกร และสตรี **ได้มีโอกาสเข้ามาเป็น ส.ว.** ซึ่งหากมาจากการเลือกตั้งอย่างเดียว ก็อาจจะไม่ได้คนจากหลากหลายอาชีพเท่าการสรรหา และระบบ ส.ว. ที่มาจากการเลือกตั้งอย่างเดียวเหมือน 2 ชุด ที่ผ่านมานั้น มีปัญหาเรื่องความเป็นกลางพอสมควร นอกจากนี้ในหลายประเทศที่ปกครองระบอบประชาธิปไตย เช่น อังกฤษ แคนาดา อินเดีย เวียดนาม ก็เป็นระบบผสมผสานระหว่างการเลือกตั้งกับการสรรหา จึงไม่ได้หมายความว่าระบบการสรรหา

ผสมกับการเลือกตั้งจะขัดแย้งกับระบอบประชาธิปไตย

10. เพิ่มการตรวจสอบในสภามากขึ้น โดย **ลดจำนวน ส.ส. ในการขออภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี จากเดิมต้องใช้ 2 ใน 5 เหลือเพียง 1 ใน 5** ถ้าเป็นรัฐมนตรีเหลือเพียง 1 ใน 6 หรือถ้ารัฐบาลบริหารประเทศไปแล้วครึ่งวาระ คือ 2 ปี ฝ่ายค้านจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของที่มี ก็ขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีได้

11. การเพิ่มหมวดการเงิน การคลัง และงบประมาณ เป็นการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐด้านการเงิน ร่างรัฐธรรมนูญปี 2550 ได้กำหนดเงื่อนไขการใช้เงินของฝ่ายบริหารไว้ อย่างชัดเจน ไม่ให้มีการใช้เงินนอกงบประมาณได้อีกต่อไป เพื่อ**ควบคุมการใช้งบประมาณของฝ่ายบริหารจะต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา** และต้องบอกให้ประชาชนทราบที่มาของงบประมาณ รวมถึงภาระผูกพันในอนาคต ซึ่งในรัฐธรรมนูญปี 2540 ไม่มีหมวดนี้

12. ร่างรัฐธรรมนูญปี 2550 กำหนดให้ **นายกรัฐมนตรีต้องเป็น ส.ส.** และในส่วนของรัฐมนตรีจะเป็น ส.ส. หรือไม่ก็ได้ และแม้ว่าเป็น ส.ส. มาแต่เดิมก็ไม่ต้องพ้นไปจากการเป็น ส.ส. เมื่อรับตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีเหมือนรัฐธรรมนูญปี 2540 ซึ่งจะทำให้ **นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีเห็นความสำคัญ** ของกระบวนการทางรัฐสภา เช่น การตั้งกระทู้

ถาม การที่คณะกรรมการสภาจะมีอำนาจเรียกบุคคลมาให้ข้อมูลและชี้แจงต่อฝ่ายสภา

13. เรื่องการ**เจรจาทางการค้ากับต่างประเทศหรือ FTA** ที่เคยเกิดปัญหาในอดีต ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้จึงกำหนดให้ฝ่ายบริหาร**ต้องขอความเห็นชอบจากรัฐสภา และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อน**ที่จะไปเจรจาการค้ากับประเทศใดๆ และในขั้นตอนสุดท้ายต้องมาขอความเห็นชอบจากรัฐสภา ก่อนจึงจะแสดงเจตนาให้มีผลผูกพันได้ รวมทั้งจะต้องเปิดเผยข้อมูลทั้งหมดให้ประชาชนได้รับทราบ และในกรณีที่ข้อตกลงดังกล่าวได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน รัฐต้องดำเนินการแก้ไขหรือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบนั้นอย่างรวดเร็วเหมาะสม และเป็นธรรม

14. **องค์กรอิสระซึ่งทำหน้าที่ตรวจสอบอำนาจรัฐมีอำนาจเพิ่มขึ้น** โดยให้มีความเป็นศาลในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งจากการสรรหาตามรัฐธรรมนูญปี 2540 ได้ถูกครอบงำและแทรกแซงจากฝ่ายการเมืองมาก จนไม่สามารถทำหน้าที่ได้ ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้จึง**กำหนดให้กรรมการสรรหามาจากศาลเป็นหลัก** โดยมาจากภาคการเมืองจำนวนน้อยกว่า ซึ่งถูกมองว่าเป็นการเพิ่มอำนาจให้อมาตยาธิปไตย ที่จริงแล้วเป็นการเพิ่มอำนาจให้ฝ่ายตุลาการ **ที่มีความเป็นอิสระและเป็นกลางทางการเมืองมากกว่า** และจากการรับฟังความเป็นของประชาชนหลายจังหวัด

ส่วนใหญ่ต้องการให้ตุลาการมีส่วนเข้ามาช่วยเหลือบ้านเมืองมากขึ้น โดยควรจะให้โอกาสได้ทำงานตามกระบวนการนี้ เพื่อดูผลงานก่อน

15. การกำหนดให้**มีหมวดจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นครั้งแรก**ในร่างรัฐธรรมนูญปี 2550 โดยกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรม มีกลไกและระบบในการดำเนินงานเพื่อให้การบังคับใช้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ส.ส. และ ส.ว. ต้องแจ้งบัญชีทรัพย์สินและเปิดเผยต่อสาธารณะ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทำหน้าที่ตรวจสอบ **สามารถถอดถอนนักการเมืองได้หากมีความผิดต่อจริยธรรม** ซึ่งในรัฐธรรมนูญปี 2540 ไม่มีหมวดนี้

16. **เป็นรัฐธรรมนูญที่เปิดให้มีการแก้ไขได้ง่าย** และเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถขอแก้ไขรัฐธรรมนูญได้ **โดยการเข้าชื่อห้าหมื่นคนเสนอต่อรัฐสภา** และลดจำนวน ส.ส. เหลือเพียง 1 ใน 4 ก็สามารถเสนอขอแก้ไขรัฐธรรมนูญได้ อีกทั้งให้มีการตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคประชาชน เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองได้ง่ายขึ้น

17. ร่างรัฐธรรมนูญปี 2550 **ไม่มีบทบัญญัติใดให้ คมช. เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง** นายกรัฐมนตรีไม่ได้มาจากคนนอก นายกรัฐมนตรีและคมช. ไม่มีอำนาจ

แต่งตั้ง ส.ว. คมช. ต้องพ้นจากตำแหน่งไปเมื่อ รัฐธรรมนูญ-ญูประกาศใช้ การเลือกตั้งต้องเกิดขึ้นภายในปีนี้ ตามมาตรา 309 ที่มีผู้วิจารณ์ว่าจะเป็นการสืบทอดอำนาจของ คมช. นั้น ความหมายแท้จริง คือ สิ่งที่ถูกต้องตาม รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว ปี 2549 ให้ถือว่า ถูกต้องต่อไป ไม่ใช่สิ่งที่ผิดให้กลายเป็นถูก สำหรับเรื่องการนิรโทษกรรมนั้น รัฐธรรมนูญ ฉบับชั่วคราว ปี 2549 ได้นิรโทษกรรม คมช. ไปแล้ว ในทางกฎหมายจึงไม่ต้องนิรโทษกรรม คมช. อีกต่อไป

18. ร่างรัฐธรรมนูญปี 2550 **ประชาชนชาวไทยมีโอกาสร่วมกันทำประชามติเป็นครั้งแรก** ในประวัติศาสตร์การเมืองของประเทศ ย่อมดีกว่าการนำร่างรัฐธรรมนูญไปผ่านความเห็นชอบของรัฐสภาที่แม้ว่าจะมาจากการเลือกตั้ง

กลุ่มที่สนับสนุนร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับลงประชามติ ประกอบด้วย กรรมการการร่างรัฐธรรมนูญ นักวิชาการ อาจารย์มหาวิทยาลัย ต่างๆ นักการเมือง สัมชชาประชาชนเพื่อการปฏิรูปการเมือง (สปป.) ซึ่งประกอบด้วยองค์กรเอกชนหลายองค์กร อาทิ คณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตย (ครป.), สมาพันธ์แรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ (สรส.), เครือข่ายสลัม 4 ภาค, เครือข่ายสมานฉันท์แรงงานไทย, ศูนย์ประสานงานนักเรียนนิสิตนักศึกษา (ศนศ.) และกองทัพธรรมมูลนิธิ

โดยกลุ่มผู้สนับสนุนบางส่วนได้เสนอให้รับร่างรัฐธรรมนูญปี 2550 ไปก่อน แต่ให้มีการพิจารณาแก้ไขปรับปรุงร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ เช่น เรื่องที่มาของ ส.ว. ระบบการเลือกตั้ง ส.ส. กระบวนการสรรหาองค์กรอิสระ และ บทบัญญัติที่ดูเหมือนเป็นการนิรโทษกรรม คมช.

**ข้อดีและเหตุผลที่ไม่ควรรับร่าง
รัฐธรรมนูญฯ จากพรรคของกลุ่มที่
คัดค้าน**

แนวคิดของฝ่ายที่คัดค้านร่างรัฐธรรมนูญปี 2550 เห็นว่าการจะพิจารณารับรัฐธรรมนูญฉบับหนึ่งนั้น ต้องคำนึงถึงโครงสร้างทั้งหมดของรัฐธรรมนูญ ทั้งเรื่องที่มาของการจัดทำและกระบวนการในการยกร่างฯ เท่าๆ กับการพิจารณาในส่วนเนื้อหา แม้ว่าร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้จะมีข้อดีเรื่องการเพิ่มสิทธิเสรีภาพของประชาชน แต่ก็สามารถจะทำได้อยู่แล้ว หากมีการปฏิรูปรัฐธรรมนูญตามกลไกปกติที่ควรจะเป็น ขณะเดียวกันเนื้อหาของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ก็มีข้อบกพร่องมากเกินไปกว่าส่วนดีที่มีอยู่ โดยได้ยกข้อดีและเหตุผลที่ไม่ควรรับร่างรัฐธรรมนูญปี 2550 หลายประการ ดังนี้

1. **ที่มาของร่างรัฐธรรมนูญปี 2550 ไม่มี ความชอบธรรม คือไม่ได้มาจากประชาชน** แต่เกิดจากคณะรัฐประหาร โดยรัฐธรรมนูญที่มีความชอบธรรมตามระบอบประชาธิปไตยนั้น

ต้องมีพื้นฐานที่มาจากรัฐธรรมนูญเดิมหรือจากประชาชน และแม้ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้จะถูกทำให้ชอบด้วยกฎหมายโดยวิธีการลงประชามติ ก็ไม่ได้มีผลให้ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้เกิดความชอบธรรมตามความเป็นจริง ซึ่งการร่างรัฐธรรมนูญใหม่ แท้จริงก็เพื่อเป็นข้ออ้างหนึ่งของการทำรัฐประหารเท่านั้น โดยไม่ได้มีความประสงค์โดยสุจริตที่จะปฏิรูปการเมือง

2. กระบวนการยกร่างรัฐธรรมนูญไม่ชอบธรรม กล่าวคือ ผู้ร่างรัฐธรรมนูญจำนวนหนึ่งมีที่มาจากองค์กรอิสระ ซึ่งจะได้รับผลกระทบจากการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ และ**ไม่มีการขจัดผลประโยชน์ทับซ้อนที่จะเกิดจากร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้** เช่น ไม่มีการบัญญัติห้ามคนที่ เป็น สสร. หรือ กมธ. ยกร่างฯ ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระต่างๆ จึงเป็นไปได้ที่ผู้ร่างฯ จะเข้าไปดำรงตำแหน่งในองค์กรเหล่านั้นในภายหลัง ทำให้การตัดสินใจยกร่างรัฐธรรมนูญมิได้อยู่บนพื้นฐานของประโยชน์สาธารณะอย่างแท้จริง

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่างรัฐธรรมนูญ ไม่ใช่แค่การมีกรรมาธิการไปนั่งฟังเสียงประชาชนตามจังหวัดต่างๆ อย่างเดียว แต่ประชาชนต้องมีส่วนร่วมอย่างรอบด้าน ทั้งการเคลื่อนไหวในภาคสังคม การผลักดันกฎหมายของภาคประชาชน เหมือนที่เกิดขึ้นในการร่างรัฐธรรมนูญปี 2540

4. สภาร่างรัฐธรรมนูญให้ความเห็นว่า จุดเด่นของร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ คือ การ

รับรองสิทธิและเสรีภาพที่ดีกว่ารัฐธรรมนูญฉบับก่อน อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติว่าด้วย**สิทธิและเสรีภาพจะมีผลได้จริงย่อมขึ้นอยู่กับกลไกการบังคับใช้มากกว่าลายลักษณ์อักษร** กรณีที่รัฐธรรมนูญบัญญัติสิทธิและเสรีภาพไว้ในหลายมาตรา ก็ได้ให้ความหมายความเสมอไปว่าในที่สุดแล้ว สิทธิและเสรีภาพเหล่านั้นจะถูกนำไปใช้บังคับให้เห็นผล

5. ร่างรัฐธรรมนูญปี 2550 ไม่ยอมรับสิทธิการกำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคม และวัฒนธรรม ซึ่งเป็นสิทธิในการพัฒนาที่จะทำให้ประชาชนสามารถกำหนดวิถีชีวิตของตนเองได้ ไม่ยอมรับการปฏิรูประบบสวัสดิการทางสังคม เช่น การจัดสวัสดิการด้านสาธารณสุขแก่ทุกคน การจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุทุกคน **ไม่ยอมรับการปฏิรูประบบภาษี** ให้เป็นมาตรการในการกระจายรายได้เพื่อสร้างความเป็นธรรมทางสังคม เช่น การเก็บภาษีทรัพย์สิน ภาษีมรดก หรือภาษีที่ดินในอัตราก้าวหน้า **ไม่ยอมรับการคุ้มครองสิทธิเกษตรกรรายย่อย** เพื่อรักษาอธิปไตยและความมั่นคงทางอาหารของประเทศชาติ **ไม่ยอมรับสิทธิในที่อยู่อาศัยและความมั่นคงในที่อยู่อาศัยของประชาชนทุกคน** ไม่ยอมรับการปฏิรูปสื่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การกำหนดให้มีองค์กรอิสระองค์กรเดียวรวมอำนาจการจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกรประกอบกิจการวิทยุ โทรทัศน์ และโทรคมนาคม ไว้ด้วยกัน และไม่ยอมรับสิทธิ

และความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ซึ่งล้วนเป็นเรื่องสำคัญสำหรับสังคมไทยในการสร้างความเสมอภาคความยุติธรรมให้เกิดขึ้น

6. **แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ** ร่างรัฐธรรมนูญปี 2550 กำหนดรายละเอียดไว้มาก ทำให้รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งชุดต่อไปมีภารกิจและข้อผูกมัดที่จะต้องทำอะไรมากมาย จึงทำให้มีความคล่องตัวในการทำงานน้อยกว่ารัฐบาลตามรัฐธรรมนูญปี 2540 ซึ่งรัฐบาลสามารถเลือกที่จะกระทำหรือไม่ก็ได้ ส่งผลให้พรรคการเมืองไม่สามารถกำหนดนโยบายที่แตกต่างกันได้มากนัก

7. **การเลือกตั้ง ส.ส. แบบแบ่งเขต** จำนวน 400 คน โดยให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถเลือกผู้สมัครได้ตามจำนวน ส.ส. ที่พึงมีในเขตเลือกตั้งนั้น ทำให้ผู้มีสิทธิแต่ละคนมีสิทธิเลือกผู้สมัครได้ในจำนวนที่ไม่เท่ากัน บางเขตเลือกตั้งอาจเลือกได้ 1 คน หรือ 2 คน หรือ 3 คน แล้วแต่กรณี ซึ่งสร้างความไม่เท่าเทียมกันในการลงคะแนนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละเขต โดยระบบนี้มีแนวโน้มจะทำให้เกิดเป็นรัฐบาลผสม ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความมีเสถียรภาพของรัฐบาลในอนาคต เป็นปัญหาที่ระบบการเมืองไทยประสบมายาวนานและพยายามหลีกเลี่ยง กรณีที่ผู้ร่างฯ บอกว่าระบบนี้จะช่วยลดการใช้เงินซื้อเสียง เพราะเขตใหญ่ขึ้นนั้น ก็เป็นไปได้เช่นกันว่าระบบนี้อาจจะนำไปสู่การแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้นกว่าเดิม

8. **สำหรับ ส.ส. ระบบสัดส่วนจำนวน 80 คน** ซึ่งมาจากการเลือกบัญชีรายชื่อโดยแบ่งเป็น 8 กลุ่มจังหวัด กลุ่มละ 10 คนนั้น ไม่อาจอธิบายฐานคิดในการกำหนดกลุ่มจังหวัดได้ว่าต้องการให้ผู้แทนตามบัญชีรายชื่อของแต่ละกลุ่มจังหวัดเป็นผู้แทนของประชาชนกลุ่มใด ไม่เป็นการส่งเสริมการจัดทำนโยบายในระดับประเทศของแต่ละพรรคการเมือง และจะใช้หลักเกณฑ์ใดที่เป็นธรรมในการแบ่งกลุ่มจังหวัด การจัดแบ่งบัญชีรายชื่อเป็น 8 บัญชี และลดจำนวน ส.ส. ระบบสัดส่วนเหลือเพียง 80 คน ได้ทำลายข้อดีของระบบเลือกตั้งแบบสัดส่วนตามรัฐธรรมนูญ 2540 ลงโดยไม่มีเหตุผลในทางวิชาการรองรับ

9. **รัฐธรรมนูญฉบับนี้** ได้ทำให้ฝ่ายบริหารถูกลดบทบาทหน้าที่ลงมาก เช่น กำหนดให้มีองค์กรอิสระปฏิรูปกฎหมาย ทั้งที่ควรจะเป็นบทบาทของรัฐบาลที่ประชาชนเลือกเข้ามา กำหนดให้มีการควบคุมวินัยทางการเงินการคลังและตรวจสอบการใช้เงิน ซึ่งตามหลักสากลถือว่า เมื่อประชาชนเสียภาษีต้องมีผู้แทนราษฎรเข้าไปควบคุม แต่กลับให้องค์กรที่ไม่เกี่ยวกับประชาชนมาควบคุม ซึ่งผิดหลักการของรัฐธรรมนูญในเรื่องของรัฐบาล นอกจากนี้ยังไม่สามารถตรวจสอบการทำงานของข้าราชการได้ เพราะจะถือว่าเป็นการแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของราชการ

10. **ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้** ให้อำนาจแก่วุฒิสภามาก แต่กลับกำหนดให้ ส.ว. มีจำนวน

150 คน มาจากการเลือกตั้งจังหวัดละ 1 คน และจำนวนที่เหลือให้มาจากการสรรหา **การผสมสัดส่วนของ ส.ว. ที่มาจากการสรรหา ไม่อาจตอบปัญหาความเป็น ตัวแทนของ ประชาชนได้ตามระบอบประชาธิปไตย** โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพิจารณาจากอำนาจอันมีอยู่มากของวุฒิสภา ซึ่งสามารถถอดถอนนักการเมืองด้วยแล้ว จะไม่ยุติธรรมกับประชาชนที่เลือกผู้แทนของตนเข้ามา แต่กลับถูกวุฒิสภาที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้งของประชาชนมาถอดถอนได้ และการกำหนดให้จังหวัดแต่ละจังหวัดไม่ว่าจะมีจำนวนประชากรเท่าใดมี ส.ว. ได้จังหวัดละ 1 คน ไม่สามารถหาเหตุผลมาอธิบายได้ในทางวิชาการ สำหรับ ส.ว. ซึ่งมีที่มาจากสรรหานั้น ก็ปรากฏว่า **คณะกรรมการสรรหาล้วนแล้วแต่เป็นบุคคลซึ่งมาจากฝ่ายตุลาการและข้าราชการระดับสูง**ซึ่งดำรงตำแหน่งหัวหน้าองค์กรอิสระต่างๆ สะท้อนให้เห็นว่า **ผู้ยกร่างฯ ให้คุณค่าแก่บรรดาอภิชนมากกว่าการยอมรับนับถืออำนาจการตัดสินใจของประชาชน**

11. ร่างรัฐธรรมนูญนี้ให้ความสำคัญและ **เพิ่มบทบาทแก่องค์กรตุลาการมากเป็นพิเศษ** เห็นได้จากกระบวนการสรรหาบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระทั้งหลายตามรัฐธรรมนูญ โดยได้ตัดตัวแทนของพรรคการเมืองที่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญปี 2540 ออกหมด ทำให้ขาดความเชื่อมโยงกับประชาชน แม้นักวิชาการก็ไม่มี

ทำให้ **แนวโน้มที่จะได้บุคคลที่ดำรงตำแหน่งใน องค์กรอิสระเป็น ข้าราชการที่ใกล้ชิดเกษียณ** โดยตัวแทนภาคประชาชน นักวิชาการไม่มีโอกาสเข้าไปดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญได้ ในส่วนของศาลยุติธรรมยังมีบทบาทในการพิจารณาคดีทางการเมืองอีกด้วย ไม่ว่าจะ เป็นคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือคดีเลือกตั้งภายหลังจาก กกต. ประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว แสดงให้เห็นว่าคดีที่เกี่ยวพันกับนักการเมืองต่างตกอยู่ภายใต้การตรวจสอบของศาลยุติธรรม โดยที่ **ไม่มีการสร้างระบบ ถ่วงดุลที่เหมาะสมให้ศาลยุติธรรมต้องตกอยู่ภายใต้การตรวจสอบขององค์กรอื่น**

12. การนำเอาฝ่ายตุลาการมายุ่งเกี่ยวกับการเมืองตามร่างรัฐธรรมนูญปี 2550 จะทำให้ **ระบบการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจ โดยอำนาจ 3 ฝ่าย** ได้แก่ ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการตามหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภาจะ **เสียดุลและเอียงข้างฝ่ายตุลาการมากเกินไป เป็นการก้าวก้าวและแทรกแซงอำนาจกัน** โดยฝ่ายที่มาจากจากการเลือกตั้งของประชาชน คือ ฝ่ายนิติบัญญัติ กับฝ่ายบริหารถูกลดอำนาจลงไป เมื่อฝ่ายตุลาการมีอำนาจมากขึ้นก็น่าเป็นห่วงว่าอาจถูกการเมืองแทรกแซงและทำให้สูญเสียความน่าเชื่อถือ

13. ในคดีเลือกตั้ง ก่อนมีการประกาศผลการเลือกตั้ง กกต. มีอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาด ทั้งการจัดการเลือกตั้ง การสืบสวน

สอบสวน และการวินิจฉัยชี้ขาด **ซึ่งขัดกับหลักการแบ่งแยกอำนาจและหลักประกันเรื่องสิทธิของประชาชนในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม** เพราะเป็นการตัดอำนาจของคนที่ได้รับผลเสียหายจากการใช้อำนาจของ กกต. ที่ตัดสิทธิก่อนประกาศผลการเลือกตั้งนั้นๆ ให้นำคดีไปสู่ศาล

14. ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ **ได้ให้อำนาจข้าราชการส่วนภูมิภาคมากขึ้น** ได้ระบุให้มีกฎหมายที่แบ่งอำนาจหน้าที่และจัดสรรรายได้ที่ชัดเจนระหว่างราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งหมายความว่าส่วนภูมิภาคจะได้รับการจัดสรรงบประมาณให้ด้วย นอกจากนี้ยังให้จังหวัดทำแผนพัฒนาเอง ซึ่งที่จริงคือการสร้างให้ส่วนภูมิภาคมีบทบาทสูงขึ้น เช่น นายอำเภอสามารถยับยั้งงบประมาณของท้องถิ่น และปลดสมาชิกท้องถิ่นได้ **ทั้งที่หลักการกระจายอำนาจจะต้องเพิ่มอำนาจให้ท้องถิ่นลดทอนอำนาจส่วนภูมิภาค**

15. ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ **มีการสืบทอดการดำเนินกิจการขององค์กรที่คณะรัฐประหารรับรองไว้** เช่น การกำหนดให้บุคคลในองค์กรอิสระดำรงตำแหน่งไปจนครบวาระ **ทั้งๆ** ที่เมื่อมีรัฐธรรมนูญใหม่แล้ว ควรจะกำหนดให้บุคคลดังกล่าวดำรงตำแหน่งต่อไปได้อีกระยะหนึ่งเท่านั้น เพื่อเปิดโอกาสให้มีการสรรหาใหม่โดยให้มีที่มาซึ่งยึดโยงกับอำนาจของประชาชนผ่านทางรัฐสภา อีกทั้งยัง

กำหนดให้คณะรัฐมนตรีชุดปัจจุบันแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย โดยไม่มีการอธิบายใดๆ จากผู้ร่างฯ ว่าเหตุใดต้องเป็นคณะรัฐมนตรีชุดปัจจุบันที่มีอำนาจดังกล่าว

16. ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ **ได้ทำลายหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดและหลักความเสมอภาคในการได้รับการอำนวยความสะดวกจากรัฐโดยตัวของรัฐธรรมนูญเอง โดยได้รับรองประกาศและคำสั่งของ คปค. ว่าชอบด้วยรัฐธรรมนูญ** แม้ว่าการดังกล่าว อาจจะไม่ชอบด้วยกฎหมายก็ตาม ทำให้ผู้ที่ตกอยู่ภายใต้บังคับของการกระทำนั้น **ไม่อาจขอรับความเป็นธรรมทางกฎหมายได้** และการกระทำดังกล่าว ก็ไม่ต้องถูกตรวจสอบใดๆ ทำให้ผู้กระทำหลุดพ้นจากความรับผิดชอบโดยสิ้นเชิง แม้จะได้กระทำหลังจากที่รัฐธรรมนูญฉบับนี้บังคับใช้ก็ตาม ซึ่งหมายความว่าร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้รับรองการกระทำต่างๆ ในอนาคตไว้ล่วงหน้า โดยไม่สนใจเนื้อหาของการกระทำนั้นๆ ว่าชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

17. **ความไม่เป็นกลางของการออกเสียงลงประชามติ** เนื่องจากมี กกต. 2 คน ซึ่งจะต้องมีหน้าที่ในการจัดการออกเสียงลงประชามติ ดำรงตำแหน่งเป็น สสร. และ กมธ. ยกเว้นฯ ย่อมแสดงว่า **กกต. 2 คน มีส่วนได้เสียกับการออกเสียงประชามติ** อันทำให้สภาวะความเป็นกลางของผู้ทำหน้าที่จัดการลงประชามติเสียไป เพราะในฐานะที่เป็นผู้ร่าง

ฯ ย่อมมีความโน้มเอียงในทางฝ่ายรับร่าง รัฐธรรมนูญ

18. การใช้สิทธิออกเสียงลงประชามติ ไม่รับร่างรัฐธรรมนูญเป็นทางเดียวที่จะ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนไม่ต้องการระบบ ทหารและอำมาตยาธิปไตย และเป็นทาง เดียวที่จะฟื้นฟูสถานะความเป็น ประชาธิปไตยของประเทศไทยให้กลับคืน มาอีกครั้งหนึ่ง กรณีที่มีการบอกว่าให้รับร่าง รัฐธรรมนูญฉบับนี้ไปก่อน แล้วค่อยไปแก้ไขใน ส่วนที่เป็นข้อบกพร่องนั้น เมื่อร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับนี้ถูกประกาศใช้ จะมีการจัดตั้งองค์กร ต่างๆ ขึ้นตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้โดยไม่มี การแก้ไขใดๆ จนกว่าจะมีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ซึ่งไม่รู้ว่าจะเกิดขึ้นเมื่อใด ดังนั้นการรับร่าง รัฐธรรมนูญฉบับนี้ จะไม่เป็นการช่วยแก้ปัญหา บ้านเมืองที่เกิดขึ้น แต่จะทำให้การเมืองไทยใน มีโอกาสเดินสู่ความผิดพลาดอีกครั้ง

จากข้อมูลดังที่ได้ยกมา ทำให้เห็นว่ารัฐธรรมนูญปี 2550 มีทั้งจุดเด่นและข้อบกพร่องหลาย ประการตามแต่ทรรศนะและการให้ความสำคัญกับเรื่องใดของแต่ละฝ่าย ดังนั้นข้อดีหรือข้อด้อยที่ยก มากกล่าวอ้างกัน จึงเป็นเพียงการคาดการณ์ตามความรู้และประสบการณ์ของแต่ละฝ่าย ซึ่งไม่ได้ หมายความว่า จะเป็นไปตามแนวทางใดแนวทางหนึ่งทุกประการ อย่างไรก็ตามผู้อ่านคงต้องเป็น ผู้พิจารณาและตัดสินใจด้วยตนเองว่าจะรับรัฐธรรมนูญฉบับนี้หรือไม่ ซึ่งผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ไม่มากนักน้อยต่อการพิจารณาของผู้อ่าน และที่สำคัญคือ อย่าลืมไปใช้ สิทธิของท่านร่วมออกเสียงลงประชามติในวันอาทิตย์ที่ 19 สิงหาคม 2550 ตั้งแต่เวลา 08.00 – 16.00 น.

กลุ่มที่คัดค้านร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับลง ประชาชนติ ประกอบด้วย นักวิชาการ นำโดย มหาวิทยาลัยเที่ยงคืน อาจารย์มหาวิทยาลัย หลายแห่ง เครือข่าย 19 กันยาต้านรัฐประหาร กลุ่มการเมืองบางกลุ่ม คณะกรรมการ ประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชน (กป.อพช.) ซึ่งประกอบด้วย องค์กรพัฒนาเอกชนและ องค์กรประชาชนทั่วประเทศหลายองค์กร

โดยกลุ่มผู้คัดค้านส่วนใหญ่ได้เรียกร้อง ให้นำเอารัฐธรรมนูญปี 2540 กลับมาใช้ใหม่ โดยแก้ไขบางมาตราที่จำเป็นเพื่อนำไปสู่การ เลือกลงตั้งโดยเร็ว จากนั้นจึงให้รัฐสภาที่มาจาก การเลือกตั้งเป็นผู้ดำเนินการปฏิรูปรัฐธรรมนูญ ปี 2540 ต่อไป

อนึ่ง การไปลงประชามติเป็นเพียงขั้นตอนหนึ่งของการมีส่วนร่วมตัดสินใจทางการเมืองของประชาชน การรับหรือไม่รับร่างรัฐธรรมนูญเป็นสิทธิของท่านโดยชอบธรรม อย่างไรก็ตามประชาชนที่ไปใช้สิทธิควรตระหนักว่า 1) จะยอมรับผลที่ออกมา และ 2) จะติดตามการทำงานของทุกฝ่ายในอนาคต เพื่อให้การเมืองการปกครองของไทยก้าวไปด้วยวิถีทางที่ถูกต้อง

รายละเอียดเนื้อหาาร่างรัฐธรรมนูญ 2550 เปรียบเทียบกับรัฐธรรมนูญ 2540 พร้อมเหตุผลในการเขียนของผู้ร่างฯ ดูเพิ่มเติมได้จาก <http://www.bangkokbiznews.com> หรือติดต่อขอข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ ฝ่ายสิทธิมนุษยชน คณะกรรมการคานาถอลิกเพื่อความยุติธรรมและสันติ (ยส.)
